

מרחשוון התש"ע

בס"ד

הולדת יצחק ושילוח הגר וישמעאל לפרשת וירא (ע"פ שעור של הרב אלחנן סמט)

לא יחלקו בנכסי בית האב עם ילדי האישה הראשית.
שחרור האמה וילדיה יובטח, ילדי האישה הראשית לא יתבעו את ילדי האמה לעבדות.

4. בראשית כ"ה, ה-ו

ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק.
ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנת
וישלחם מעל יצחק בנו בעודנו חי קדמה אל ארץ קדם.

5. דברים כ"ב

(ז) שלח תשלח את האם;" ;
(כט) ונתן האיש הש"כב עמה לאבי הנער חמשים כסף ולו תהיה
לאשה תחת אשר ענה לא יוכל שלחה כל ימיו :

6. "שחרור" ו"גרש"

שמות ו', א : כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו;
שם י"א, א : כשלחן כלה, גרש יגרש אתכם מזה.

7. ברייתא, בבלי, בבא קמא כ"ח, א

"מנין לנרצע שכלו לו ימיו (רש"י : שהגיע יובל), ורבו מסרהב
[רש"י : מפציר] בו לצאת, וחבל בו ועשה בו חבורה שהוא
פטור..."

8. בראשית ט"ו, ג-ד

"והנה בן ביתי יורש אתי... לא יירשך זה, כי אם אשר יצא
ממעיד הוא יירשך".

9. רמב"ן בד"ה מצחק

"והנכון בעיניי שהיה זה ביום היגמל את יצחק, וראתה אותו
מלעיג על יצחק או על המשתה הגדול".
(י) ויאמר לה מלאך יהוה הרבה ארבה את זרעך ולא יספר
מרב: (יא) ויאמר לה מלאך יהוה הנך הרה וילדת בן וקראת
שמו ישמעאל כי שמע יהוה אל עניך: (יב) והוא יהיה פרא אדם
ידו בכל ויד כל בו ועל פני כל אחיו ישפך :

11. בראשית י"ח

(י) ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה ונהנה בן לשכה אשתך
ושכה שמעת פתח האהל והוא אחיך: (יא) ויאברקם ושכה
זקנים באים בזמנים חדל להיות לשכה ארח פנשים: (יב) ותצחק
שכה בקרבה לאמר אחי בלתי היתה לי עדנה ואדני זקן: (יג)
ויאמר יהוה אל אברהם למה זה צחקה שכה לאמר האף אמנם
אלד ואני זקנתי: (יד) היפלא מיהוה דבר למועד אשוב אליך
כעת חיה ולשכה בן :

1. בראשית ט"ז

(טו) ותלד הגר לאברהם בן ויקרא אברהם שם בנו אשר ילדה הגר
ישמעאל: (טז) ויאברהם בן שמונים שנה ושש שנים בלדת הגר
את ישמעאל לאברהם :

2. בראשית כ"א

(א) ויהוה פקד את שרה כאשר אמר ויעש יהוה לשרה כאשר
דבר: (ב) ותהר ותלד שרה לאברהם בן לזקניו למועד אשר דבר
אתו אלהים :

(ה) ויאברהם בן מאת שנה בהולד לו את יצחק בנו :...

(ח) ויגדל היגדל ויגמל ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את
יצחק :

(ט) ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם
מצחק: (י) ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה כי לא
יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק :

(יא) וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודת בנו :

(יב) ויאמר אלהים אל אברהם אל ירע בעיניך על הנער ועל
אמתך כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה כי ביצחק יקרא
לך זרע: (יג) וגם את בן האמה לגוי אשימנו כי זרעך הוא: (יד)
וישכם אברהם בבקר וישח לחם וחמת מים ויתן אל הגר שם
על שכמה ואת היגדל וישלחה ותלך ותתע במדבר באר
שבע: (טו) ויכלו המים מן החמת ותשלך את היגדל תחת אחד
השיחים: (טז) ותלך ותשב לה מנגד הרחק כמטחוי קשת כי
אמרה אל ארעה במות היגדל ותשב מנגד ותשא את קלה
ותבך: (יז) וישמע אלהים את קול הנער ויקרא מלאך אלהים
אל הגר מן השמים ויאמר לה מה לך הגר אל תיראי כי שמע
אלהים אל קול הנער באשר הוא שם: (יח) קומי שאי את הנער
והחזיקי את ידך בו כי לגוי גדול אשימנו: (יט) ויפקח אלהים
את עיניה ותרא באר מים ותלך ותמלא את החמת מים ותשק
את הנער: (כ) ויהי אלהים את הנער ויגדל וישב במדבר ויהי
רבה קשת: (כא) וישב במדבר פארן ותקח לו אמו אשה מארץ
מצרים :

3. חוקי חמורבי (תרגום יוסף פליישמן)

אם אשתו הראשית של אדם ילדה לו ילדים, (וגם) אמתו ילדה
לו ילדים, והאב, בעודו בחיים, אומר לילדים אשר האמה ילדה
לו: 'אתם) ילדיי, הוא ימנה/מונה אותם עם ילדי האישה
הראשית.

אחרי שהאב הולך לגורלו (- נפטר), ילדי האישה הראשית וילדי
האמה יחלקו בשווה את רכוש בית האב. בנה של האישה
הראשית יבחר וייקח ראשונה את חלקו בירושה.

סעיף 171 :

ואם האב (בעודו) בחיים לא אומר לילדים שהאמה ילדה לו:
'אתם) ילדיי, אחרי שהאב הולך לגורלו (- נפטר), ילדי האמה

12. בראשית י"ז

(א) וַיְהִי אַבְרָם בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וַתִּשַׁע שָׁנִים וַיֵּרָא יְהוָה אֶל אַבְרָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי אֵל שְׂדֵי הַתְּהַלָּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָמִים: (ב) וְאַתָּנָה בְרִיתִי בֵינִי וּבֵינְךָ וְאַרְבָּה אוֹתְךָ בְּמֵאֵד מֵאֵד:

(ז) וְהַקְּמַתִּי אֶת בְּרִיתִי בֵינִי וּבֵינְךָ וּבֵין זָרְעֶךָ אַחֲרַיִךְ לְדֹרֹתֶם לְבְרִית עוֹלָם לְהִיּוֹת לְךָ לְאֱלֹהִים וּלְזָרְעֶךָ אַחֲרַיִךְ: (ח) וְנָתַתִּי לְךָ וּלְזָרְעֶךָ אַחֲרַיִךְ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן לְאַחֲזֹת עוֹלָם וְהִיתִי לָהֶם לְאֱלֹהִים:

(טו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל אַבְרָהָם שְׂרִי אֲשַׁתְּךָ לֹא תִקְרָא אֶת שְׁמָהּ שְׂרִי כִי שָׂרָה שְׁמָהּ: (טז) וּבְרַכְתִּי אֹתָהּ וְגַם נָתַתִּי מִמֶּנָּה לְךָ בֶּן וּבְרַכְתִּיהָ וְהִיְתָה לְגוֹיִם מְלֻכִים עַמִּים מִמֶּנָּה יִהְיוּ:

(יח) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹהִים לֹא יִשְׁמַעְאֵל יַחֲזִיק לִפְנֵיךָ:

(יט) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲבַל שָׂרָה אֲשַׁתְּךָ יֵלְדָת לְךָ בֶּן וְקִרְאתָ אֶת שְׁמוֹ יִצְחָק וְהַקְּמַתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתּוֹ לְבְרִית עוֹלָם לְזָרְעוֹ אַחֲרָיו: (כ) וְלִישְׁמַעְאֵל שְׁמַעְתִּיךָ הִנֵּה בְּרַכְתִּי אֹתוֹ וְהַפְּרִיתִי אֹתוֹ וְהַרְבִּיתִי אֹתוֹ בְּמֵאֵד מֵאֵד שָׁנִים עֶשֶׂר נְשִׂאִים יוֹלִיד וְנָתַתִּיו לְגוֹי גָּדוֹל:

(כא) וְאֶת בְּרִיתִי אֶקִּים אֶת יִצְחָק אֲשֶׁר תֵּלַד לְךָ שָׂרָה לְמוֹעֵד הַזֶּה בְּשָׁנָה הָאַחֲרִית:

13. מבנה הסיפור

א קיום הבטחת ה':

נס לידת יצחק (א-ה) הולדת יצחק ומילתו

ב לידה הנקה וגידול:

צחוק ומשחה (ו-ח) שמחת שרה בהנקתה אותו ומשחה הגמילה

ג (ט-י) שרה רואה את ישמעאל מצחק ודורשת לגרשו

הדרישה גורמת ל:

(יא) "וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודת בנו".

אישורה (להלן ב-ג) מבטל זאת.

ד (יב-יג) דבר ה' אל אברהם: אישור דרישת שרה

ה צימאון וסכנת מוות:

בכי (יד-טז) שילוח הגר, תעייתה עד לכלות המים ובכייה

ו קיום הבטחת ה':

נס החייאת ישמעאל (יז-כא) התגלות המלאך, הצלת ישמעאל, התבגרותו ונישואיו.

14. תהילים ק"ז, ד-ו

"תעו במדבר בישימון דרך... רעבים גם צמאים, נפשם בהם

תתעטף. ויצעקו אל ה' בצר להם..."